

GENT D'ARA

PERIODIC AUTONOMISTA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Trimestre, 2 ptes. — A fora, 2'50.
Número corrent, 15 centims

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer del Portalet, 2, 1.º

No s'admeten treballs sense firma.
Dels treballs publicats ne son responsables sos autors.

Unes paraules d'En Torras

Segons les ressenyes que els diaris han fet de la sessió del Congrés del dilluns passat a la tarda, En Francesc Torras, Diputat a Corts per Granollers, «nega que l'idioma català sigui objecte de persecucions, puix ell no en coneix cap» i amb posat d'home satisfet «demana per l'idioma català els mateixos respectes que fins ara ha tingut».

Les primeres paraules transcrites, diríem que revelen un desconeixement absolut de l'estat actual de la qüestió de la nostra llengua si no traïssin tot seguit a un dels qui — amb actes de servilisme — espera que els qui fan d'amos deixarán que les aigües vagin al seu molí. Però, amb les paraules que copiem en segón terme, amb l'excusa de què «no admet que s'estableixi una divisió espiritual entre els que parlen i els que no parlen el català» el Sr. Torras inferí un dels greuges més punyets a l'espiritualitat de Catalunya.

Deixem a la consideració dels nostres lectors el que significa el fet de què en ple Parlament espanyol, on tantes vegades han sigut reclamades totes les honors que pertiquen a la llengua catalana, un diputat català fill de Granollers afirmi que ell ja en té prou amb els respectes que se li han tingut fins ara.

Dir això, és el mateix que estar conforme amb que a les migrades Escoles que l'Estat paga amb diners que treu de nosaltres, els mestres siguin obligats a ensenyar als nostres infants en una llengua que no és la seva, resultant pràcticament escarnida la formosa llengua catala-

na que aprengueren dels llavis de les seves mares.

Voler com vol el Sr. Torras que, en ço que es refereix a l'idioma català, continuïn les coses com fins ara és el mateix que voler que els qui hem nascut catalans continuem trobant-nos en peu d'inferioritat en relació amb els fills d'altres terres d'Espanya, els quals en tota la seva vida de relació pública i oficial fan ús de la seva llengua, i nosaltres, en canvi, com si fossim menys que ells (això que ni la nostra cultura ni la nostra riquesa guanyada amb un treball honrat semblen indicar-ho), hem de veure com de la nostra llengua no s'en fa cas i, si volem quelcom, hem d'enmatllevar la llengua veïna de Castella.

Contentar-se, com el Sr. Torras, amb que a l'idioma català no se li tinguin més respectes dels que fins ara se li han tingut, és estar d'acord amb que segueixi pesant damunt nostre l'estigma de poble dominat, és trobar ben fet que continuïn administrant-nos la justícia en castellà, i que tinguem de parlar en castellà amb qualsevulla funcionari de l'Estat — per petit que sigui — i que aquest funcionari, si per atzar li parlem un dia en la nostra llengua, tingui dret a fer aquella rialla burleta tan ofensiva i a que ell — que al fi i al cap cobra per servir-nos — ens pugui obligar a parlar amb la seva llengua com si fossim menys que criats seus.

No demanar, com el Sr. Torras no demana, per a l'idioma català més respectes dels que fins ara se li han tingut, és el mateix que aplaudir en aquest afer la gestió de l'Estat espanyol que al fill de Catalunya que es troba a punt de morir l'obliga a

que el seu testament sigui redactat en una llengua que no és la seva, no respectant ni en aquells moments tan trascendentals una de les coses que té posades més fondes les arrels en l'esperit del poble.

Bons catalans del Vallés que llegiu aquestes ratlles: els homes no els teniu de jutjar tan sols pel que us diuen a cau d'orella, sinó també, i principalment, per la seva manera de conduir-se i de parlar quan saben que no els senti; i vosaltres sou els qui teniu de veure si els vostres sentiments i la vostra dignitat de catalans poden estar d'acord amb el qui, després de fer les manifestacions que més amunt copiem, diu encara representar-vos dins del Parlament espanyol.

UN CENTRE NACIONALISTA A CARDEDEU

Per les notes publicades en la secció de «Vallesanes» de GENT D'ARA, tindran notícia nostres llegidors, dels treballs per la constitució d'una entitat nacionalista a la vila de Cardedeu.

Pot dir-se que'l propòsit es ja un fet.

El diumenge passat va celebrar-se una reunió en la sala-teatre del Cafè Nou, presidida per el Diputat provincial D. Santiago de Riba.

Hi assistiren les persones més significades de la vila.

Començà l'acte explicant En Llàtzer Clusellas, les gestions fetes per a la constitució del Centre i els propòsits d'aquest per unificar l'actuació de tots els Catalans de Cardedeu, que tan nombrosos hi son apesar de lo qual sols actuen en períodes electorals.

A continuació D. Santiago de Riba donà una conferencia sobre l'actuació dels Centres Nacionalistes, expressant lo que poden fer en l'expandiment dels ideals dintre de la legalitat vigent en ordre a la llengua, a

l'Historia, a la literatura, a la música popular i al coneixement de nostres belleses naturals i arquitectòniques.

Exposà també la situació política de Catalunya, posant de manifest l'actuació dels homes de la U. M. N. de la que forma part el Diputat del districte.

Per últim esperonà a tots a treballar per el deslliurament de la Patria, exposant els medis d'acció immediata.

Seguidament foren llegits els estatuts redactats per la Comissió Organitzadora, que foren aprovats per unanimitat.

El Sr. Codony proposà que aquesta mateixa Comissió ultimí la tasca fins a aconseguir la constitució definitiva del Centre, acordant-se aixís.

El Sr. Masip, distingit mestre de la localitat, proposà la creació d'una biblioteca com a medi per a aconseguir donar a n'el poble la cultura catalana que necessita.

D. Pere Comas aplaudí l'idea del senyor Masip fent constar el bé que han fet a Cardedeu les seves ensenyances, i acceptant la idea exposada.

Se inicià la idea de celebrar amb una gran festa patriotica, la inauguració del Centre, fent tothom vots per a que sigui ben profitosa per Catalunya l'actuació del Centre i per a que sigui ben important l'acte de la inauguració.

BON COP DE FALÇI

Un greuge, una des-consideració més o menys amb que ens obsequin els *d'allà dalt*, ja sabem que es un deute que amb la seva expontaneïtat ens fan contreure una nova palada de verí que inconscientment amunteguen entre-mig d'ells i nosaltres, per fer més factible un jorn la reivindicació; una befa, un escarni que troba empar darrera nostra feblesa, ja que jamai hem sapigut redressar-nos davant de tants vexaments, ni tampoc amb actitud viril enmudir sa llengüa de serpent.

Aixó i molt més ens mereixem, pas altre cosa, doncs mai hem vist un poble esclau rebre en pag del seu esclavatge, miraments i consideracions.

Peró si en part es justificada la cinglantada que creua el rostre del esclau, que en moment irat el seu amo l'hi ha fet mercé, no ho serà mai si aquesta es donada per un germà d'esclavatge, que per un rastreament i lleponeix vil i execrable ha conseguit el baix distintiu de cabo de vara, i que per a esser-li més grat davant del favor que l'hi dispensa aquell que d'ells disposa com miserables cans, cinglanteja a tort i a dret sens volguer fixar-se que el rostre de sa mare, es quin sangoneja més.

Aquesta volta ha sigut necessari que la xurriacada en el rostre de la mare, sigués donada amb tot el desvergonyiment per un seu fill, per un germà nostre, per un enllépolit, especie de cuc rastrear que amb llur rastreament i amb molta industria o far-

santeria ha obtingut una representació a *allà dalt*.

Sobrerament el coneixem tots, les seves aptituds per a adaptar-se allà on ell li convingui ja fa molt temps que les hi sabem, doncs no ha d'estranyar-nos aquesta nova posse que ha obtat enfront de nostra Pàtria, enfront del sentir de tot Catalunya.

L'home que s'arrisca un capital, l'home que no es detura davant de qualsevol mitjà per a obtenir una representació, ja no en podem esperar altre cosa.

Les seves paraules li han valgut que un diputat espanyol que no sap les llengües neo-llatines quines son, li digués que essent català de neixement ha matxacat el marxamo d'espanyol. Està bé; si no li haguessin dit, nosaltres ho hauríem pensat, però que s'en recordi que quan dona conferencies les dona en català, que tota la seva propaganda electoral es amb la mateixa llengüa, que s'en recordi, que nosaltres també ho farém, i en el jorn que, per aprop que sigui serà llunyá, de «Bon cop de falç» ja passarem comptes.

FLORIAM.

DE VITICULTURA

IV MILDIU

L'aplicació de sulfat sol al 1 i mig per 100 la considero necessaria sols en casos extrems per a destruir els esporos d'istiu.

Com he manifestat avaus, aquestos es destrueixen naturalment per l'acció d'un perllongat temps calurós i sec a causa de buidarse'ls el líquit protoplasmàtic i no poder germinar pero, si la humitat els favoreix, observareu que amb les aplicacions de caldo bordelés neutre o lleugerament bàssic, per llur acció preventiva, les taques esdevenen estacionades sense assecar-se'ls conidis, mes, als dotze dies següents ja notareu com tornen a extenders aquelles i a reproduir-se aquestos.

Crec útil també, una aplicació de caldo bordelés als vuit dies següents a la del sulfat sol.

Si be Millardet (1) diu que'l desenrotlló dels germens es incompatible amb una solució de sulfat al 2 per 10.000,000, s'ha de tenir en compte que dessis mínimes, en els temps actuals son exposades, per haver-se arribat a aclimatar i a reproduir, per sementació d'istiu, en medis aont les sals de coure hi entren en baixes proporcions. Tal pogué observar-se durant la arrolladora invasió del any 1915 en experiments fets a la Estació Enològica de Vilafranca, car, en vinyat invadit, les solucions del 1 per 100 resultaren insuficients per a detenir la propagació, logrant-ho solament amb les del 2 al 3 per 100.

Com recordareu, en aquell mateix any, en quin per haver germinat el mildiu a últims d'Abril a principis de Maig, sorprengué a casi tots els vinyaters avans de la primera sulfatada, apesar de les moltes aplicacions que tothom doná, no's pogué evitar la pèrdua de la cullita. Se demostrá a la evidència la gran sensibilitat germinativa dels conidis d'istiu i en canvi, en una vinya del terme de Santa Eularia de Ronsana, vaig poguer observar la major dificultat germinativa en els ous d'ivern, car en ella, a la última quinzena d'Abril li fou donada una ensofrada amb sofre sulfatitzat, aplicant-li després

(1) Tractement du mildiu et du rot.

el caldo bordelés en el temps i forma que als vinyats veins, no apareixent-hi la més lleu taca durant tot l'istiu.

Al mildiu se l'anomena «Rot-gris» quan invadeix els raïms en forma de floridura blanca avans i després de la fecundació fins que els grans adquireixen el tamany d'un gra de cigró.

Quan la invasió te lloc prop l'enverar se l'anomena «Rot-brú». En aquesta forma no apareix floridura blanca. El mildiu vegeta dias la pulpa del gra. En el primer periodo es manifesta per una taca circular semblant al gra escaldat; en el segon la taca's esten per tot el gra prament color de coure i encare que la pell es llisa la pulpa esdevé alterada i de un color de café; en el tercer se torna negros i sec. El plasmopara deixa varis grans del raïm sense atacar.

Als sarments s'hi manifesta en els nusos, esdevenint aquestos de color fosc, semblant a la *antracnosis*, i en les tijes i base de fulles, si be el color es igual al dels nusos dels sarments, la part atacada apareix varejada d'espurnats de floridura blanca.

En resum aconsello:

1.r Sulfatar cada quinze dies a partir de la última quinzena d'Abril fins que'ls raïms están mitg enverats.

2n. Donar les dues primeres aplicacions a 1 i mitg kilog, per 100 litres d'aigua.

3r. Les següents sulfatades lleugerament bàssiques i de 2 a 2 i mitg kilog. sulfat per 100 litres aigua.

4t. Qnan apareixen taques a la vinya desde'l periodo pròxim a la floració en avant, sulfat sol amb mitg kilogram per 100 litres aigua. Als vuit dies següents una aplicació de caldo bordelés del 2 al 3 per 100.

5t. Si el Rot-gris invadeix el raïm, una aplicació pulverulenta de sofre sulfatitzat a la mola al 5 per 100.

6é. Procurar que la cals en pasta pera el caldo bordelés sigui amarada de poc, perque no perdi llur propietat adherent i no's rebaixi la seva riquesa bàssica.

OBSERVACIONS

Per motiu de la costum que tenen alguns pagesos de mesclar la cals en proporcions desiguals, sense servir-se del paper tornassol que acusa la reacció àcida, aconsello que's fixin en el blau cel intens que adquireix el caldo quan está neutralitzat i allavors afegeixin una micà més de cals per a tornar-lo un blau més clar i lletosenc en quan al seu aspecte de densitat.

ALBERT ROSÁS.

En el número 21 de nostre periódic, degut a error d'impremta, aparegueren equivocades les dosis de sofre sulfatitzat quines deuen ser del 5 per 100; sulfat sense cals, al mitg per 100 i el caldo bordelés al 2 per 100.

VALLESANES

MONTCADA

L'Ajuntament per unanimitat va acceptar la proposta del regidor nacionalista Sr. Espinasa de posar el nom d'En Prat de la Riba a la Plaça Major, i el nom del ferm catalanista de Montcada n'Estanislao Abadal al carrer de Barcelona retent aixís just tribut d'homenatge al home que més ha treballat per Montcada.

Se celebrarà una festa catalanesca per el descobriment de les lápides aquest istiu.

— També per unanimitat ha acordat protestar del article publicat en *El Progreso*, de Barcelona, contra l'actuació del regidor nacionalista D. Josep

Espinasa. Es un just merescut a qui tan se desvetlla per el millorament de Montcada, i a qui els seus enemics que mai han fet res per el millorament del poble tenen.

CALDES DE MONTBUY

Enguany la processó del Corpus va revestir una bona distinció i concurrència.

Els balcons dels carrers i places per on va passar estaven empaliats.

Nombrosos altars es trobaven al pas per a descansar el Santíssim.

Un bon eslot de públic, amb abundor de damelles, presenciava la processó.

Fou penonista D. Santiago de Riba, Diputat per la Mancomunitat i cordonistes D. Manuel Sanllehy Comte de Caldes de Montbuy, i D. Eduard Regasol, en representació de D. Ramón d'Alós.

A la nit el penonista va obsequiar a la concurrència amb un lluït ball a la sala del Casino Caldense, el qual va resultar distingidíssim.

—Un grup d'amants de la sardana van contractar l'aplaudida cobla «La principal del Vallés, de Sabadell», amb el fi de donar una audició pública de la dansa nostrada a la tarda i a la nit del diumenge, al pinteresc lloc del Remei.

Es ballaren sis sardanes a la tarda i sis a la nit, portant una animació grandiosa a aquells llocs, ja de costum en dies festius concorreguts, entre els sardanistes i el públic que presenciava les danses.

LA GARRIGA

El dijous passat, Festivitat del Santíssim Cos de Crist, tingué lloc en aquesta localitat l'anunciat concert a càrrec de l'«Orfeó Garriguenc», amb la cooperació de la senyoreta Na Maria del Carme Aymat (cantatriu), En Josep Pineda (tenor) i Na Anna Aymat (pianista).

La sala del Circol de Recreu, que era on es donava el concert, estava plena molt abans de començar; tots els concurrents esperaven amb desfici el desgranament de les tres parts de que es componia el programa.

Totes les cançons foren llargament ovacionades.

L'«Himne a l'arbre fruiter», el solo del qual va anar a càrrec del tenor Pineda, fou ovacionadíssim, havent de bisar-se igualment que «El mestre i la viudeta» i «El pardal».

Va acabar el concert amb el cant d'«Els segadors», que el públic i orfeonistes cantaren a peu dret.

MOLLET

La prop-passada setmana es repartiren unes invitacions de molt bon gust avelades pel nostre benivolgut diputat D. Santiago de Riba, en quines a més del seu fi en convidar-nos a retre homenatge a Jesús Sacramentat en la processó que's celebrà el dia 18 del corrent, ens assabentà que se li havia conferit el penó principal, amb el bon encert d'anomenar cordonistes a D. Francesc Coll i don Ramón Salvat.

Tot just corregué la nova es notà entre'ls molletans la satisfacció en que era rebuda, semblant que'ls cors s'aixemplaven el poguer unir a la Fé llur catalanitat, ben palesa, presidint-nos un bon amic de Catalunya.

La prova es feu evident el dia 18 al aixecar-se un bon nombre de capelles, penjar llums pels carrers i adornar façanes amb flors, seguint la processó de les més lluides i concorregudes, amb la particularitat d'esser la primera vegada que'ns acompanyaren a dit acte tres orquestres.

Felicitem ben merescudament a nostre volgut Ecónom per l'encert i a D. Santiago de Riba per l'èxit i sobre tot a nostre poble pel bon exemple donat.

LOCALS

Diumenge passat a la Tenencia de Montserrat d'aquesta ciutat, que regentan els Fras. Menors Conventuals, celebraren solemniament la festa de St. Antoni. Al matí hi hagué missa de Comunió i solemne ofici amb sermó que digué el docte senyor Rector de Canovellas Mn. Colom. Per la tarda, a més de la funció del Sagrat Cor, organitzaren la processó de Corpus, quina resultà molt lluida; portaba el penó principal, nostre bon amic En Jeroni Riera. Els Pomells d'aquesta ciutat tot-hora curosos de donar relleu a ço que diu Virtut i Patria muntaren un formós altar i assistiren, nois i noies, a la processó, eridant l'atenció de

tothom pel reculliment amb que hi assistiren; arribats a l'Esglesia feren la visita espiritual a N. D. de Montserrat, finint-la amb el cant del Virolai Despres, en el clòs on te d'alçar-s'hi la nova Esglesia, cantaren l'Himne dels Pomells.

L'enhonorabona als Pares Conventuals i als Pomellistes.

J. A. WENBERG, Metge-Especialista en enfermetats dels infants. Consulta: Dimarts, dijous i dissabtes de 3 a 5.—Tractaments especials: Dilluns, dimecres i divendres de 3 a 5. Balmes, 90, pral. 1.ª—Barcelona.

El dimars d'aquesta setmana fou traslladat a Barcelona, el nostre bon amic en Francisco Sala, que degut a un sensible accident que en les afores d'aquesta ciutat li va ocórrer amb un carro de la seva propietat, es va fracturar un peu, i en la impossibilitat de guarir-lo en aquesta, fou traslladat a la capital.

Sincerament fem vots per a que prompte guarit poguem saludar-lo.

Per a la revetlla de Sant Pere l'«Orfeó Granollerí» ha organitzat una audició de sardanes per «La Principal» de Santa Coloma de Farnès.

Per el gran increment que ha prés en nostra ciutat aquesta dança, no cal dir que l'èxit es descomptat.

Imp Cucurella. — Granollers

Vicens Alamá

GUIXAIRE

Especialitat en decorats de guix en tots els estils

Carrer Travesseras, 8 GRANOLLERS

Elaboració de fruita seca i molturació de blat-de-moro, ordi, civada

i tota classe de grans per al bestiar

Perfecció i máxim rendiment en tots els treballs

Preus baratíssims per grans comandes

Salvador Mitjá

Passeig de la Muntanya, 12 (Carretera de la Roca) Teléfon 91 :: GRANOLLERS

ADOBS QUIMICS

Importació de primeres materies

Superfosfats minerals : Sulfat amoniac : Nitrat de sosa
Sals potássiques : Sofres : Sulfat de coure, etc., etc.

Fabricació especial de materia orgánica a Canovellas

Compra i venda de Cereals i Farines

Aigües potables per a arrendar

Guano

Marca de

fábrica

Vallesá

LLUÍS SERRA I GUARDIA

GRANOLLERS DEL VALLÉS

Fábrica: Carrer de Barcelona. — Despatx central. Riçoma, 79 i 81

SUCURSAL A LES FRANQUESES : Teléfon 145

Dr. F. MONTAÑA

DEL HOSPITAL DE SANTA CREU

METGE ESPECIALISTA EN LES ENFERMETATS DE LA PELL I VENERI

EX-ALUMNE DELS HOSPITALS DE PARÍS

BARCELONA: Carrer de Sant Pau, 28, pral.
de 3 a 5**GRANOLLERS:**Diumenges
de 9 a 12

Fábrica de pastes per a sopa

ESTEVE CAMILLO

Fábrica i despatx: PRIM, 87. — Teléfon 12

**TALLER DE CALDERERIA
LAMPISTERIA I ELECTRICITAT**Construcció de tota classe d'aparells.
Instal·lacions de tuberies.
Alumbrat elèctric i motors.

Especialitat en soldadures de plom amb plom per a àctfs

PERE FONT

CARRER DE PRIM, 78. Teléfon 134

Assumptes Judicials

Administració de fincas

Pere Pineda

Procurador dels Tribunals

Despatx: Ricoma, 5

Teléfon 30

GRANOLLERS

MIQUEL CRUSELLAS**GUANO CONCENTRAT**Nitrats :: Sofres :: Sulfat de coure
Primeres materies

MAGATZEM I DESPATX:

CARRER DE BARCELONA, 5

ANIS CASTELLS

FABRICANT:

Pere Castells
Mollet del Vallés

Grans : Cereals : Forratges

F. SALA TORRAS Magatzems: PRIM, 45 i CLAVÉ, 15
Teléfon 156ADOBS QUIMICS I ORGANICS
SULFAT DE COURE -- PRIMERES MATERIES**VILANOVA I BOFILL**MAGATZEM
Prim, 7g. - Teléfon 190DESPATX
Dr. Robert. 6**O R I O L**

S A S T R E

F. CUCURELLA

IMPRESSOR

Corró, 9

GRANOLLERS

Teléfon 128

Delmiro Estapé

CONFECCIONS I PERFUMERIA

Plaça del Oli, 6 — GRANOLLERS — Teléfon 197

ESPA DENYERIA SITJA

SANTA ELISABET, 18

Espardenyes de totes classes.

Especialitat en pinxos i duesbores.

NO CONFONDRER

SANTA ELISABET, 18 (frent l'antiga casa Mayol)

XAMPANY MONTBUY**¡Proveu-lo i l'adoptareu!**

Es ven als següents llocs: GRANOLLERS, Casa «Picarol», Plaça del Bestiar.—SABADELL, Baudili Mainou, Carrer Quevedo, 62.—CALDES DE MONTBUY, J. Galobardas (Feliós).—BARCELONA, Vicenç Ferrer i C.ª, P. Catalunya i a la S. A. Monegal.

Fotografia J. BOSCH GRANOLLERS
Teléfon núm. 71

GALERIA AMB LLUM NATURAL I ARTIFICIAL

Venda de plaques i pel·lícules.—Treballs de laboratori per a afectionats.